

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 2 lõike 2, § 113 lõike 4 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186), artikli 4 lõike 1 alusel.

Määrusega kehtestatakse põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord. Aastatel 2023–2027 viivad liikmesriigid Euroopa Liidu ühist põllumajanduspoliitikat (edaspidi *ÜPP*) ellu riiklike strateegiakavade raames. Selleks, et taotleda ÜPP raames antavaid põllumajanduslikke toetusi, täpsemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindala- ja loomapõhiseid otsetoetusi ja maaelu arengu toetusi, peab põllumajandusmaa olema kantud nõuete kohaselt põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse ning vastama määruses kehtestatud tingimustele. Põllumassiivi kaardi koostab ning piiripunktid määrab kindlaks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*).

Kuna põllumassiivi kaardi koostamine, mida peetakse kaartide, erinevate kartograafiliste alusmaterjalide ja maakatastri andmete alusel ning toetusõigusliku põllumajandusmaa määramine on seotud omakorda ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (edaspidi *IAKS*) kohaldamisega, loetakse selle osaks ka põldude identifitseerimise süsteem. See on osa põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrist. *PRIA* määrab põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala kindlaks, arvestades lisaks maakasutusele ja toetusõiguslikele elementidele ka mittetoetusõiguslike elementide või aladega (nt inimtekkelised ehitised ja alad), kus põllumajanduslikku tegevust ei ole võimalik läbi viia. Kõik sellised elemendid arvatakse toetusõiguslikust pindalast maha ja nende kohta toetust ei anta.

Määrusega reguleeritakse muuhulgas ka maakasutusega seotud mõisted nagu põllumaa, püsirohuma ja püskikultuuridega maa, mis kokku moodustavad põllumajandusmaa, mille kohta on võimalik anda põllumajandustoetusi, kui seal on täidetud kõik toetuse andmiseks vajalikud tingimused. Lisaks sätestatakse määrusega ka majapidamise üleandmisega seotud tingimused, mis varasematel Euroopa Liidu eelarveperioodidel olid reguleeritud erinevate Euroopa Liidu õigusaktidega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeriumi maakasutuspoliitika osakonna nõunik Veronika Vallner-Kranich (625 6253, veronika.vallner-kranich@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeriumi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kivipõld (625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb neljateistkümnest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määrusega kehtestatakse üldised tingimused põllumajandusmaa kohta, mille kohta antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindala- ja loomapõhiseid otsetoetusi ja maaelu arengu toetusi (edaspidi koos *toetus*), põllumajandusliku majapidamise üleandmise tingimused ja kord ning põllumassiivi kaardi koostamise ja põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise tingimused ja kord ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise kord.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse põllumajandusmaa mõiste.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetust võib anda põllumajandusmaa kohta, mis vastab käesolevas määruses sätestatud tingimustele, kui muus õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.

Lõikes 2 sätestatakse põllumajandusmaa mõiste, mis hõlmab kolme erinevat maakasutuse tüüpi, milleks on põllumaa, püsirohuma ja püsikultuuridealune maa.

Euroopa Liidu eelarveperioodil 2023–2027 on liikmesriikidel kohustus sisustada mõisted, mis on seotud põllumajandusmaaga, mille üldine raamistik on küll ette antud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikliga 4, kuid mida liikmesriigid saavad täpsustada vastavalt oma vajadustele ja praktikatele. Uue kohustusliku osana lisandub mõiste sisustamisel juurde agrometsandussüsteemi määramine, mis on osa põllumajandusmaast ja erinevatest maakasutustüüpidest.

Uuel Euroopa Liidu eelarveperioodil on liikmesriikidel võrreldes varasemate Euroopa Liidu eelarveperioodidega senisest rohkem paindlikkust liikmesriigi jaoks. Vaatamata sellele, ei ole antud mõiste määramisel seniseid reegleid muudetud, mistõttu jätkuvalt koosneb põllumajandusmaa kolmest erinevast maakasutustüübist. Varasematel Euroopa Liidu eelarveperioodidel oli kogu põllumajandusmaaga, sealhulgas erinevate maakasutustüüpidega, seotud mõisted reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktide tasandil.

Eelnõu §-s 3 sisustatakse põllumaa mõiste.

Lõike 1 kohaselt loetakse põllumaaks maad, mis on külvikorruga hõlmatud haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks või karjatamiseks, või maa, mis on tootmisest kõrvale jäetud. Põllumaaks loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas (edaspidi *katmikala*). Katmikalade puhul on toetusõiguslik maa, mis on kaetud taimede kasvu soodustamiseks üldjuhul valgust läbi laskva materjaliga nagu näiteks kile või katteloor. Katmikaladena käsitletakse muuhulgas ka muldpinnaga kasvuhooneid. Valatud põrandaga (nt betoonpinnaga) kasvuhooneid käsitletakse ehitisena ja neid ei loeta toetusõigusliku pindala hulka. Kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse

näiteks kivivillal või kasutatakse hüdroponilist süsteemi, ei ole toetusõiguslikud, samuti sellised, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides.

Põllumaa mõiste sisustamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 4 lõike 3 punktist a, millega antakse ette põllumaa üldine raamistik, mida on omakorda määrusega täpsustatud. Peamised täpsustused on seotud eelkõige kesa mõiste, sealhulgas kesa eritüüpidega ning tootmisest kõrvale jäetud maaga ning agrometsandussüsteemide rakendamisega. Taotlusel märgitakse põllumaa lühendiga „P“ ja „M“.

Lõikes 2 sätestatakse kesa mõiste ning selle eritüübid. Kesa on taotlemise aastal üldjuhul saagi tootmisest kõrvale jäetud külvikorraga hõlmatud põllumaa. Eristatakse kolme tüüpi kesa:

- 1) mustkesa on külvikorraga hõlmatud põllumajanduskultuurideta maa, mida haritakse umbrohtude hävitamiseks;
- 2) haljaskesa on külvikorraga hõlmatud maa, mida kasutatakse haljasväetistaimede kasvatamiseks;
- 3) sööti jäetud maa on külvikorraga hõlmatud ja taotlemise aastal tootmisest kõrvale jäetud.

Lõikes 3 täpsustatakse tootmisest kõrvale jäetud maa, mis võib olla nii otsetoetuste, maaelu arengu toetuste kui ka tingimuslikkuse süsteemi maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (edaspidi *HPK*) standardi täitmiseks ette nähtud tootmisest kõrvale jäetud maa.

Lõikes 4 sätestatakse, mida loetakse perioodil 2023–2027 agrometsandussüsteemiks, kui see asub põllumaal. Agrometsandussüsteem loetakse põllumaa osaks, kui sellel on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) puid kasvatatakse reas ja puude vahekaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;
- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) põllumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;
- 4) puude all kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Liikmesriikidel on kohustus sisustada järgmiseks Euroopa Liidu eelarveperioodiks ka agrometsandussüsteemide mõiste erinevatel maakasutustüüpidel (põllumaal, püsirohumaal ning püskikultuuridealusel maal), mille puhul on tegemist uue süsteemiga, mida eelmistel EL eelarveperioodidel ei määratletud. Agrometsandussüsteemi mõiste sisustamisel on lähtutud eespool loetletud konkreetsest tingimustest, et oleks võimalik selgelt eristada ning klassifitseerida selline süsteem põllumaal. Nõuete kohaselt rajatud agrometsandussüsteemidele ei kohaldata paragrahvi 10 lõikes 8 sätestatud 50 puu reeglit.

Lõike 5 kohaselt ei käsitata agrometsandussüsteemina põllumaad, kus puid kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpsiks saamist. Eelkõige mõeldakse siinkohal jõulupuud ja muid sarnaseid puud, mille kasvatamine võib takistada põllumajanduslikku tegevust.

Eelnõu §-s 4 sisustatakse püsirohumaal mõiste.

Lõikes 1 sisustatakse püsirohumaa mõiste, mille määratlemisel on aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 4 lõike 3 punkt c. Püsirohumaa ja püsikarjamaa (edaspidi koos *püsirohumaa*) on maa, millel kasvavad looduslikud rohttaimed või erinevad rohumaakultuurid, kas looduslikul viisil (isekülvi teel) või harimise teel (külvi teel), ning mis ei ole põllumajandusliku majapidamise külvikorruga hõlmatud viis aastat või kauem.

Püsirohumaa mõiste sisustamisel on lähtutud niisamuti Euroopa Liidu õiguses ette antud raamistikust, mida peamiselt on täpsustatud erinevate püsirohumaa tüüpidega, milleks võib olla pärandniit, väärtuslik püsirohumaa või keskkonnatundlik püsirohumaa. Samuti kohaldatakse uue osana mõistest ka agrometsandussüsteeme ning täpsustakse, mida peetakse silmas looduslike rohttaimede kasvatamise all.

Mõiste sisustamisel on peamiselt lähtutud senisest praktikast ning reeglistikust, mida on rakendatud ka varasematel Euroopa Liidu eelarveperioodidel nagu näiteks püsirohumaa vanuse arvestamine, uuendamise reeglid jne. Ka perioodil 2023–2027 on Eesti otsustanud mitte rakendada püsirohumaadel vähenduskoeffitsiente ega määratleda karjatamiseks sobivaid söödavaid puid ja põõsaid jms, seda eelkõige põhjusel, et sellised määratlused ei ole kontrollitavad ja seiratavad pinnaseiresüsteemi raames.

Monokultuuriga ehk ühe põllumajanduskultuuriga kaetud rohumaad (nt puhaskultuurina külvatud liblikõieline - ristik või lutsern) ei loeta püsirohumaaks, kuna püsirohumaa peab sisaldama vähemalt kahte erinevat põllumajanduskultuuri. Püsirohumaana käsitletakse kõiki põlde, kus kasvavad looduslikud rohttaimed või erinevad rohumaakultuurid järjest vähemalt viis aastat. Sel juhul saab sellisest maast kuuendal aastal püsirohumaa, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus püsirohumaa „PR“. Kui taotleja on eelnevat viis aastat põldu kasutanud lühiajalise rohumaana, mille maakasutuse tüüp on põllumaa (P), siis alates kuuendast aastast märgitakse see põld püsirohumaana (PR).

Püsirohumaa uuendamine on lubatud rohumaakultuuride seguga ja ilma vahekultuurita. Uuendamine tähendab nii pealt parandamist, kus uus rohumaakultuuride külv tehakse ilma rohukamarat kündmata, kui ka uuskülvi, kus vana rohukamar küntakse sisse või põld randaalatakse ja samale põllule külvatakse uuesti rohumaakultuuride segu. Püsirohumaa uuendamine rohumaakultuuride segu külvamisega ei katkesta püsirohumaa vanuse arvestamisel aastate järgnevust ja maad saab lugeda endiselt püsirohumaaks. Kui säilitamisele kuuluva püsirohumaa asemele külvatakse näiteks teravili või rajatakse mustkesa, ei käsitleta seda enam püsirohumaana.

Kui mitmest liigist koosneva lühiajalise rohumaad uuendamine toimub samuti mitmest liigist koosneva rohumaakultuuride seguga, ei katkesta see rohumaad vanuse lugemist püsirohumaaks muutumise osas ja selline rohumaad loetakse alates kuuendast aastast püsirohumaaks.

Lõike 2 kohaselt täpsustatakse püsirohumaa mõistega seotud looduslikud rohttaimed. Erinevalt rohumaakultuuridest, mille all mõistetakse tavapäraselt erinevaid seemnesegudes sisalduvaid rohumaakultuure, mida külvatakse, on looduslikud rohttaimed need, mis tavapäraselt kasvavad looduslikult isekülvi teel looduslikel karja- või rohumaadel või mille seemned sisalduvad karja- või rohumaade jaoks mõeldud seemnesegudes.

Lõikes 3 sätestatakse pärandniit ehk poollooduslik kooslus, mis on pikaajalise niitmise, karjatamise ja puittaimestiku struktuuri kujundamise mõjul kujunenud loodusliku elustikuga püsirohumaa, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ning on niidetav või karjatatav.

Tegemist on uue püsirohuma tüübiga, mille üle peetakse arvestust Eesti Looduse Infosüsteemis (edaspidi *EELIS*) ja mis vastavad pärandniidu hooldamise toetuse tingimustele.

Lõikes 4 sisustatakse mõiste väärtusliku püsirohuma kohta. Väärtuslikuks püsirohumaaks loetakse kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohuma, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks.

Väärtuslike püsirohumaade inventeerimisega alustatakse 2023. aasta kevadel. Inventuure viib viie aasta jooksul läbi Maaeluministeeriumi korraldatud väärtuslike püsirohumaade inventeerimise hanke võitja. Inventeerimise metoodika on välja töötanud Tartu Ülikooli (edaspidi *TÜ*) teadlased LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames. Maaomanikele antakse võimalus ka ise oma potentsiaalselt väärtuslikest püsirohumaadest teada anda, selleks on maaomanikule *TÜ* teadlaste poolt koostatud juhend. Maaomanike poolt teada antud väärtuslikud püsirohumaad inventeeritakse esimeses järjekorras. Inventeeritud väärtuslikest püsirohumaadest koostatakse kaardikiht, mis edastatakse PRIA-le ning mis saab olema ka toetuse taotlemise aluseks, kuna toetust hakkavad saama ainult inventeeritud väärtuslikud püsirohumaad. Väärtuslikud püsirohumaad kantakse PRIA põllumassiivide registrisse. Inventeeritud püsirohumaade kohta on info kättesaadav alates 2024. aastast.

Lõikes 5 sätestatakse keskkonnatundlik püsirohuma, mis on Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- 1) püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- 2) pärandniit;
- 3) inventeeritud väärtuslik püsirohuma.

Lõige 6 reguleerib agrometsandussüsteemiga seotud mõiste püsirohumaal. Nimelt loetakse agrometsandussüsteem püsirohuma hulka, kui sellel on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) puid kasvatatakse reas ja puude vahekaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;
- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) püsirohumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;
- 4) puude all kasvatatakse rohumaakultuure või looduslike rohttaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Lõikes 7 sätestatakse, et tagasirajatud püsirohuma puhul kohaldatakse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94), artikli 48 lõikes 5 sätestatud, mis tähendab, et taotleja võib püsirohuma tagasirajamise kohustuse täitmiseks rajada uue rohuma või võtta kasutusele sööti jäetud maa (v.a ökoalana märgitud sööti jäetud maa) või määrata püsirohumaaks ühe- kuni viieaastase lühiajalise rohuma või lühiajalise rohuma, mis taotlemise aastal muutub püsirohumaaks vastavalt püsirohuma vanuse arvestamisele ning on kantud ka põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Taotlusele märgitakse tagasirajatava püsirohuma pind tagasirajamise esimesest aastast alates, maakasutuse tähisega TAR ehk tagasi rajatav püsirohuma.

Lõike 8 kohaselt ei käsitata agrometsandussüsteemina püsirohumaad, kus puud kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpseks saamist (nt jõulupuud).

Eelnõu §-s 5 sisustatakse püsikultuuridealuse maa mõiste.

Lõike 1 kohaselt loetakse püsikultuuridealuseks maaks külvikorruga hõlmamata maa, millel kasvatatakse ühel kohal vähemalt viis järjestikust aastat põllumajanduskultuure, mis annavad korduvat saaki. Püsikultuuridealuse maa hulka loetakse puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets. Taotlusel märgitakse püsikultuuridealune maa lühendiga „PK“.

Ka püsikultuuridealuse maa mõiste sisustamisel on võetud aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 4 lõike 3 punkt b, millega antakse ette püsikultuuridealuse maa määramise üldine raamistik, mida on omakorda täiendatud puukoolide ja lühikese raieringiga madalmetsa määramisega.

Lõikes 2 sätestatakse, et puukool on noorte puittaimedega kaetud maa, millel taimi kasvatatakse avamaal vahetult mullas hilisema ümberistutamise eesmärgil.

Lõikes 3 sätestatakse, et lühikese raieringiga madalmets on maa, millel kasvatatakse paju (*Salix*) ning millel tehakse raiet vähemalt igal viiendal aastal arvates istandiku rajamisest või viimase raie tegemisest.

Lõikes 4 täpsustatakse, et püsikultuuridealuse maa hulka ei loeta püsirohumaad.

Lõikes 5 sätestatakse, et agrometsandussüsteem loetakse püsikultuuridealuseks maaks, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) viljapuid ja marjapõõsaid kasvatatakse reas;
- 2) reavahedes kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 3) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse põllumajandusliku majapidamise üleandmine.

Kui varasemal Euroopa Liidu eelarveperioodil oli majapidamise üleandmisega seotud nõuded reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktides, siis uuel Euroopa Liidu eelarveperioodil on see jäetud liikmesriigi pädevusse. Majapidamise üleandmise nõuete kehtestamisel on aluseks võetud senine praktika.

Lõikes 1 sätestatakse põllumajandusliku majapidamise üleandmine. Põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks loetakse majapidamise tervikuna teisele isikule (edaspidi *ülevõtja*) võõrandamist või kasutusse andmist. Sel juhul lähevad kõik toetuse taotlemisega seotud õigused ja kohustused üleandjalt üle ülevõtjale.

Lõikes 2 sätestatakse ajavahemik põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks. Kui üleandmine toimub ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini, võtab üleandja toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab ise toetuse taotluse.

Lõige 3 sätestab põllumajandusliku majapidamise üleandmise pärast taotluse esitamist. Kui üleandmine toimub pärast 15. juunit, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Lõikes 4 reguleeritakse olukord, kui ülevõtja ei soovi toetust saada. Siis antakse toetus üleandjale, kui üle antud põllumajanduslik majapidamine ja üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Lõikes 5 reguleeritakse olukord, kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit. Sellisel juhul antakse toetus üleandjale, kui üle antud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Lõikes 6 reguleeritakse olukord, kui lõikes 5 sätestatud juhul üleandja ei soovi toetust saada. Siis antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Lõige 7 reguleerib teatise esitamist põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral, välja arvatud lõikes 2 sätestatud juhul, sest tegemist on taotluse esitamise perioodiga, mille käigus saadakse andmed esitatud taotlustelt. Sel juhul esitatakse PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu järgmised andmed:

- 1) üleandja ja ülevõtja nimi ning registri- või isikukood;
- 2) üleandja ja ülevõtja kinnitus põllumajandusliku majapidamise tervikuna üleandmise kohta;
- 3) andmed selle kohta, kas toetuse andmist taotleb üleandja või ülevõtja;
- 4) kinnitus, et ülevõtja võimaldab kontrollida kinnisasjal toetuse saamise nõuete täitmist.

Lõige 8 sätestab põllumajandusliku majapidamise üleandmisest teavitamise tähtaja, mille jooksul peab majapidamise üleandja PRIA-t teavitama. Majapidamise üleandmisest teavitamine peab olema esitatud seitsme kalendripäeva jooksul. Seega on ülevõtjal õigus saada toetust ka siis, kui üleandmine ja teavitamine toimub 1. septembril. Juhul, kui üleandja ei soovi toetust saada, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Eelnõu §-s 7 reguleeritakse põllumassiivi kaardi koostamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et põllumassiivi kaardi koostab PRIA, kasutades topograafilise alusena ruumiantmete seaduse §-s 67 nimetatud Eesti topograafia andmekogu andmeid. Eesti topograafia andmekogu andmete hulka kuuluvad nii ortofotod, kõrgusandmed kui ka erinevad aluskaardid nagu nt Eesti põhikaart. Põllumassiivi kaardi koostamise korral kasutab PRIA aluskaardina ortofotot.

Lõige 2 sätestab põllumassiivi mõiste. Põllumassiiv on maastikul eristuvate püsivate objektide, katastriüksuse piiride või maa kasutusotstarbe piiridega piiristatud ühtne maa-ala, mis koosneb ühest või mitmest põllust ja mis on ühe taotleja kasutuses.

Lõige 3 reguleerib põllumassiivide üle arvestuse pidamist, mida peetakse taotleja põhiselt. Taotlejapõhine massiiv tähendab seda, et juhul, kui samale põllumassiivile taotleb toetusi mitu taotlejat, siis jagatakse põllumassiiv taotleja põhiseks. Sellisel juhul säilitatakse ühele põllumassiivile endine 11-kohaline unikaalne numberkood ja ülejäänud põllumassiividele antakse uus unikaalne numberkood. See tähendab seda, et iga taotlejaga seotud põllumassiivile antakse ka uus numberkood.

Lõikes 4 reguleeritakse põllu mõiste. Põld on ühe taotleja kasutuses olev maastikul eristuv ühtne maa-ala, mis on kasutuses põllumaa või püsirohumaa või püsiluhturidealuse maana.

Lõige 5 sätestab, et põllumassiivi kaardile kantakse põllumassiiv, mille pindala on vähemalt 0,30 hektarit. Tegemist on põllumassiivi pindala vähima suurusega, mille puhul tuleb põllumassiiv kaardile kanda.

Lõikes 6 sätestatakse andmete loetelu, mida kantakse põllumassiivi kaardile iga massiivi kohta. Põllumassiivi kaardile kantakse iga põllumassiivi kohta:

- 1) piiripunktid, mis on omavahel ühendatud ja moodustavad põllumassiivi kaardil põllumassiivi ruumiobjekti;
- 2) unikaalne numberkood;
- 3) maksimaalne toetusõiguslik pindala;
- 4) Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruse kohaselt säilitamisele kuuluvad maastikule iseloomulikud vormid (edaspidi *maastikuelemendid*).

Lõikes 7 sätestatakse, et põllumassiivi kaardile ei kanta pärandniitu, kuna andmed pärandniidu kohta saadakse EELIS-est.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse piiripunktide määramine.

Lõige 1 sätestab, et põllumassiivi piiripunktid määrab PRIA.

Lõikes 2 reguleeritakse piiripunktide määramine. Põllumassiivi piiripunktide määramiseks kasutatakse tasapinnaliste ristkoordinaatide süsteemi L-EST97. Koordinaadid määratakse ortofotolt, mis on soovituslikud ja aluseks põllumassiivi piiripunktide määramisele. Samuti on võimalik koordinaate määrata teistel alustel, nagu katastriüksuse piir, maakasutusotstarbe piir ja kontrolli käigus, sealhulgas paikvaatluse käigus saadud andmed. Maakasutusotstarbe piiriks loetakse pindalatoetuse taotlusel esitatud maakasutuse andmete, kohapealse kontrolli ja ortofoto abil tuvastatavat maakasutuse piiri. Maakasutusena eristatakse põllumaad, püsirohumaad ja püsirohumaid ja püsirohumaid. Põllumassiivi piiripunktide määramisel kasutatakse eespool loetletud erinevate võimaluste kombinatsiooni. Vajaduse korral võib PRIA teha põllumassiivide mõõdistamise.

Eelnõu §-s 9 reguleeritakse põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmine.

Lõige 1 reguleerib põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise. PRIA annab põllumassiivi kaardile kantavale põllumassiivile unikaalse 11-kohalise numberkoodi.

Lõikes 2 sätestatakse põllumassiivi kaardile kantud põllumassiivi osadeks jagamise tingimused. Kui põllumassiiv jagatakse osadeks, säilitatakse ühele põllumassiivile endine unikaalne numberkood ja ülejäänud põllumassiividele antakse uus unikaalne numberkood. Juhul, kui põllumassiivi kaardile kantud mitu põllumassiivi liidetakse üheks põllumassiiviks, säilitatakse üks endistest liidetavate põllumassiivide unikaalsetest numberkoodidest.

Lõiget 3 kohaldatakse siis, kui põllumassiivi jagamisel osadeks või nende liitmisel ei ole tehnilistel põhjustel võimalik säilitada endise põllumassiivi unikaalset numberkoodi. Sellisel juhul antakse põllumassiivile uus unikaalne numberkood. Erandkorras ei ole põllumassiivide jagamisel osadeks või liitmisel alati võimalik endist unikaalset numberkoodi säilitada, eelkõige tehnilistel põhjustel – sellisel juhul antakse põllumassiivile uus unikaalne numberkood.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramine.

Lõikes 1 sätestatakse, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala määrab PRIA.

Lõike 2 punkti 1 kohaselt arvatakse põllumassiivi maksimaalsest toetusõiguslikust pindalast maha üle 0,01 hektari suurune maa-ala, sealhulgas maa-ala, millel kasvavad puittaimed võrade liitusega vähemalt 30 protsenti.

Lõike 2 punkti 2 kohaselt arvatakse põllumassiivi maksimaalsest toetusõiguslikust pindalast maha alla 0,01 hektari suurused maa-alad, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 hektarit. Põllumassiivi maksimaalsest toetusõiguslikust pindalast arvatakse maha näiteks kivihunnik, püsivalt liigniiske ala, maapinnas olev süvend, püsivalt ühel kohal olev masinapark, lõkkeplats, oksahunnikud jms maa-ala, millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Samuti arvatakse toetusõiguslikust pindalast välja maa-alad, mis on alla 0,01 hektari suurused, millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud juhul, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 hektarit. Nende hulka ei arvestata eraldiseisvaid ja selgelt eristuvaid üksikuid puid. Niisamuti ei määrata ega hinnata nimetatud tingimuse puhul kasvavate puittaimede liituse protsenti nagu on kehtestatud lõike 2 punktis 1, vaid selle tingimuse puhul peavad puittaimede võrad olema omavahel koos ning protsendi kehtestamine ei ole siin vajalik. Põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik ka sellistel aladel, mis on puittaimedega tihedalt kaetud. Lähtudes metsaseaduse §-s 3 sätestatud puuvõrade liituse tingimusest, loetakse selliste alade hulka ka alad, millel kasvavate puittaimede võrade liitus on vähemalt 30 protsenti, näiteks puude-põõsaste grupp ja võsa. Selliste alade hulka arvatakse ka madalatest puittaimedest moodustunud põõsastikud, nagu näiteks kadakad ja põõsasmaranad ning nii looduslikult kasvavad kui ka istutatud puittaimedega kaetud alad.

Lõikes 3 täpsustatakse, et inimtekkelise ehitise (nt majad, hooned, tuulikud jne) alune maa-ala arvatakse põllumassiivi maksimaalsest toetusõiguslikust pindalast maha olenemata selle suuruselt. Inimtekkeliste ehitiste hulka ei loeta siiski sama paragrahvi lõikes nimetatud maastikuelemente, milleks võivad olla eelkõige muinsuskaitseaduses sätestatud kinnismälestised või pärandkultuuriobjektina kaardistatud objektid.

Lõikes 4 sätestatakse loetelu valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavatest maa-aladest, milleks on päikesepaneelidealune maa, õueala, haljasala ja golfiväljak. Sätte kehtestamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 4 lõike 4 punkt a, mille kohaselt tuleb otsetoetuste raames ette näha toetusõigusliku hektari määramine. Loetelu kehtestamisel on aluseks võetud järgmised kriteeriumid, mille alusel on võimalik hinnata erinevate maade toetusõiguslikkust:

- Elemendi suurus (ruumiline ulatus), laad, füüsilised omadused. Kriteerium annab võimaluse hinnata objekti või elemendi suurust ja omadusi, sh kas tegemist on inimtegevuse tulemusena tekkinud ehitisega.
- Põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ilma tavapärasest erinevaid agrotehnilisi võtteid või masinaid kasutamata. Selle kriteeriumi alusel hinnatakse, mis ulatuses ja vahenditega on võimalik selliseid alasid uuesti põllumajanduslikku kasutusse võtta. Seejuures hinnatakse, kas lisaks tavapärastele agrotehnilistele võtetele ja masinatele on vajalik kasutada lisavahendeid ja kas tekivad lisakulud.
- Ajaline kriteerium. Hinnatakse elemendi või objekti püsivust ajas. Näiteks, kas tegemist on lühi- või pikaajaliste (sh püsivate või ajutiste) elementide või objektidega. Komisjoni üldiste reeglite kohaselt hinnatakse püsivust selle järgi, kui need on püsivalt ühel kohal ning nähtavad ja tuvastatavad vähemalt kahel viimasel järjestikusel ortofotol või

vahepeal toimunud kohapealses kontrollis. Teisisõnu loetakse püsivaks elemendid või objektid, mis on tuvastatud kahel järjestikusel aastal või nad on rajamise aastal püsiva iseloomuga.

- Tegevuse eesmärk, maa kasutus- ja sihtotstarve. Oluline on hinnata tegevuse peamist eesmärki. Teisisõnu, kas tegemist on põllumajandusliku tegevusega (nt põllukultuuri kasvatamine või loomapidamine) või muul eesmärgil tehtava tegevusega (nt elektri tootmine, puhke- või rekreatsioonialana kasutatav ala, majapidamise teenindusala jne). Lisaks hinnatakse maa kasutus- ja sihtotstarvet, mille alusel on võimalik kindlaks teha, kas tegemist on maakatastri kõlvikute kaardi järgi määratud tootmismaa, loodusliku rohumaa või haritava maaga.
- Eristatavus tavapärasest põllumajandusmaast (sh maakasutus). See kriteerium võimaldab eelkõige eristada põllumajanduslikku maakasutust (nt põllumaa, püsirohumaa, püsi kultuuride alune maa) muust maakasutusest (nt metsamaa). Lisaks hinnatakse selle kriteeriumi puhul, kas sellised alad on eraldatud või piiritletud taraga või muul moel, kas alal paikneb mittepõllumajanduslikule tegevusele viitavaid objekte jne.
- Maaga seotud hooldamis- või harimisvõtted. Maa hooldamis- ja harimisvõtete põhjal saab hinnata, kas need on otseselt seotud põllumajandusliku tegevusega (nt kasvatatakse põllumajanduskultuuri, varutakse loomasööta, peetakse loomi) või kasutatakse maad hoopis valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks ja mittepõllumajanduslikul eesmärgil (nt kui maad kasutatakse sportimiseks, puhkealana, elektritootmiseks). Selle kriteeriumi puhul hinnatakse, kas alal, millel asetsevad elemendid või objektid, on võimalik põllumajandusliku tegevusega tegelda samamoodi nagu sellistel aladel, millel elemendid või objektid puuduvad.

Õuealaks peetakse elu-, ühiskondliku- või tootmishoone või rajatise juurde kuuluvat või selle püstitamiseks mõeldud ühtset maa-ala, mida ei arvestata toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka. Erandkorras saab olla toetusõiguslik õuealale jääv vähemalt 0,30 hektari suurune puu-, marja- ja köögiviljaaiaga maa-ala. Siiski peab taotleja arvestama tingimusega, et tal peab olema kokku vähemalt üks hektar põllumajandusmaad otsetoetuste taotlemiseks. Ilu ja rekreatiivsel eesmärgil rajatud õueala pole toetusõiguslik.

Haljasalana käsitletakse madala- või kõrghaljastusega ala, mida kasutatakse rekreatiivsetel eesmärkidel ning millele on iseloomulikud ilutaimed. Haljasalad, sh pargid, puiesteed, kalmistud, muruväljakud, kiige- ja lõkkeplatsid ei ole toetusõiguslikud, kuna nende peamine eesmärk on rekreatiivne vm mittepõllumajanduslik eesmärk.

Golfväljakud loetakse samuti mittetoetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, kuna neid kasutatakse peamiselt rekreatiivsel vm mittepõllumajanduslikul eesmärgil.

Lõige 5 reguleerib päikesepaneelide aluse maa tingimusi, mis hõlmab nii päikesepaneelide parke kui ka üksikud päikesepaneele. Päikesepaneeli või –paneelide aluseks maaks loetakse:

1) paneeli või paneelide alust maad koos seda ümbritseva aia või selgelt eristuva harimispiiriga;

2) paneelialust maad koos seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga, mida arvestatakse paneeli välimisest küljest, kui kahe või enama paneeli omavaheline kaugus on üle 13 meetri või tegemist on üksiku paneeliga ja puudub paneeli või paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir;

3) paneelidevahelist maad koos paneelialuse maa ja seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga, mida arvestatakse paneeli välimisest küljest, kui kahe või enama paneeli omavaheline kaugus

on kuni 13 meetrit ning puudub paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir. Nimetatud säte hõlmab samuti olukordi, kui paneelidevaheline kaugus on täpselt 13 meetrit.

Päikeseparkide hindamisel kasutab PRIA lisainfona ka maakatastris olevate kõlvikute infot. Maakatastri kõlvikute kaardil on päikesepargid üldjuhul kõlvikutüübiga õuealad ja katastri sihtotstarve on tootmismaa, mille kohaselt ei arvestata päikesepaneeli ja -paneelidealust maad toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka. Üldjuhul lähtub PRIA toetusõiguslikkuse hindamisel kõige uuematest kättesaadavamatest ortofotodest.

Lõikes 6 sätestatakse, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse kuni kahe meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm.

Lõikes 7 sätestatakse, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruses nimetatud maastikuelemendid. Tegemist on tingimuslikkuse süsteemi raames HPK alusel säilitatavate maastikuelementidega.

Lõikes 8 sätestatakse, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud. Puuks loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgust puittaime. Kui varasemalt oli puude maksimumtihedusega seotud tingimused reguleeritud Euroopa Komisjoni määrustes, siis uuel Euroopa Liidu eelarveperioodil on see jäetud liikmesriigi pädevusse, arvestades liikmesriikide iseärasusi ja kohaldatavaid praktikaid. Seda toetab ka Euroopa Komisjoni poolt koostatud otsetoetuste ebapaber¹. Eesti on erinevate Euroopa Liidu eelarveperioodide jooksul lähtunud nn 50 puu reeglistikust hektari kohta. Seoses 2022. aastal muutnud reeglistikuga ning alates 2023. aastast kohaldatava kohustusliku pinnaseire rakendamisega, on Eestis otsustatud jätkata samade reeglitega juhtudel, kui põldudel kasvavad ka puud. Üksikute puudega põldu käsitletakse toetuskõlblikuna, kui puude arv toetuskõlbliku hektari kohta ei ületa teatavat maksimumtihedust. Eesti puhul arvatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka selline põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud.

Praktikas on tekkinud lahkarvamusi kriteeriumi „kuni 50 puud hektari kohta“ rakendamisega. Selle nõudega seotud aspekte on analüüsinud nii Tartu Ringkonnakohus 25. veebruari 2021. a kohtuotsustega haldusasjades nr 3-18-1191 ja nr 3-19-629 kui ka Riigikohus 29. septembri 2020. aasta otsuses haldusasjas nr 3-18-305. Kohtute selgitustest tuleneb kokkuvõtlikult, et metsatukkadest ja võsastunud aladest, kus karjatamine ei ole võimalik, tuleb eristada üksikute puudega kaetud alasid. Metsatukad ja võsastunud alad tuleb toetusõiguslikust pinnast välja arvata, kui need alad on suuremad kui 0,01 ha. Liikmesriigi kehtestatav puude piirarv hektari kohta kehtib selliste alade kohta, millel põllumajanduslik tegevus on võimalik. Seega nõue „kuni 50 puud hektari kohta“ saab süstemaatiliselt kehtidagi ainult selliste põllu osade kohta. Seejuures tuleb keskmist puude arvu hektari kohta arvestada tervel põllul, mitte ainult puudealusel maal. Kui puittaimed kasvavad alal sedavõrd tihedalt, et nende all ei saa kasvada karjatamiseks sobilik rohttaimestik, on tegu alaga, millel põllumajanduslik tootmine pole võimalik. Alal, mille suhtes on juba tuvastatud, et tegemist on metsaalaga, kus karjatamine ei ole võimalik, ei ole mõistlik ega efektiivne lugeda kokku puude arvu, sest see ei annaks hinnangule, et karjatamine ei ole võimalik, midagi juurde. Ülejäänud alal, st alal, mis ei ole

---

¹ Non- paper on Direct Payments – Eligibility of agricultural areas, which contain ineligible features such as landscape features and trees, for Dircet Payments.

metsamaa, tuleb aga pidada määravaks karjatamiseks sobimatute puude arvu hektari kohta terve ala lõikes.

Samuti jäi ringkonnakohus seisukohale, et Euroopa Liidu õigust ei ole võimalik õiguspäraselt tõlgendada nii, et puu on mistahes suurusega puittaim. Ringkonnakohus leidis, et kuni põllumajandustoetuste valdkonnas ei ole kehtestatud teistsugust kõrgusepiiri või muid kohtulikult kontrollitavaid kriteeriume, kuidas määratleda puid, on võimalik metsaseaduse metsa definitsioon aluseks võtta ka selle hindamiseks, millisest kõrgusest alates on tegemist puuga. Küll aga on õigusvastane selline praktika, mis käsitleb puudena kõiki teatud resolutsiooniga ortofotodelt paistvaid puittaimi nende kõrgust arvesse võtmata.

Eeltoodust tulenevalt eristatakse edaspidi neid puittaimedega kaetud alasid, kus puittaimed kasvavad nii tihedalt, et põllumajanduslik tootmine sellisel maal ei ole võimalik, ning selliseid alasid ühe põllu lõikes, kus puittaimed kasvavad hõredamalt. Samuti sätestatakse metsaseaduse nõudeid aluseks võttes, et puuks loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgust puittaimet.

Euroopa Komisjon on oma vastuses (AGRI.DDG2.D3/ALR/Ares 8631684) juhtinud tähelepanu, et liikmesriigid määratlevad puude maksimumtiheduse ning arvesse minevate puude rakendamiseks ette nähtud tunnused selleks, et üksikute puudega põldu saaks käsitleda toetuskõlblikuna. Kui seni arvestati metsaks, võsaks, põõsastikuks puittaimedega kaetud alad, kus puude ja põõsaste tihedus sõltumata puu või põõsa suurusest ületas 50 puud/põõsast hektari kohta, arvestatuna puudealuse maa suhtes, siis uue käsitlemise kohaselt loetakse eelnimetatud alade hulka vähemalt 0,01 hektari suurusel alal, kus puittaimede võrastiku liitus on vähemalt 30 protsenti. Eraldiseisvaks puuks arvestati seni kõik puud ja põõsad sõltumata kõrgusest ja võrastiku laiusest. Lähtudes metsaseaduse §-s 3 sätestatud tingimusest kasvavate puittaimede kõrgusele, loetakse edaspidi puuks selgelt eristuvad puud ja põõsad, mis on vähemalt 1,3 meetri kõrgused. Üldjuhul on vähemalt 1 meetri laiuse võraga puude kõrguseks vähemalt 1,3 meetrit. Puittaimestiku vahelisel alal peab kasvama rohttaimestik või peab olema seal haritav maa. Määruse jõustumise tulemusena hakatakse puude tihedust arvestama selle põllu pinna suhtes, millel paiknevad eraldiseisvad puud ja põõsad.

Eraldiseisva puittaimena ei käsitleta juhtusid, kui puude või põõsaste tihedus vastab metsa (sh võsa) või puittaimede grupi (puude ja põõsaste grupp) tingimustele. Põõsastike all peetakse silmas vähemalt 30-protsendilise võrastiku liitusega madalate puittaimedega, sh kadakatega ja põõsasmaranatega kaetud vähemalt 0,01 ha suuruseid maa-alasid.

Lõige 9 reguleerib agrometsandussüsteemi ja pärandniidu puhul põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala määramise, võttes arvesse puude arvu. Üldreegel on see, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud. Antud sätte kohaselt on agrometsandussüsteemi ja pärandniidu puhul lubatud arvata põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka ka selline ala, kus ühe hektari kohta kasvab rohkem kui 50 puud.

Lõikes 10 sätestatakse, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala määramisel ei kohaldata sama paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud tingimust. See tähendab, et nõude „kuni 50 puud hektari kohta“ rakendamisel ei liideta puudealust maa-ala kokku ega arvata seda põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast maha, kui puudealune pindala kokku ületab 0,01 hektarit. Seega alal, kus puittaimede võrade liitus jääb alla 30 protsendi (ei ole metsastunud ega võsastunud) ning kus põllumajanduslik tegevus on võimalik, loetakse kokku puude arv ning kui see jääb lubatud arvu piiridesse, käsitletakse ala toetusõiguslikuna.

Eelnõu §-s 11 reguleeritakse põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed.

Andmed põllumassiivi kasutamise kohta saadakse asjakohaselt toetuse taotluselt.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse mõõtetulemuse jälgitavuse tõendamine.

Põllumassiivi kaardi koostamise ning põllumassiivi piiripunktide, põllumassiivi toetusõigusliku pindala ja põllumassiivil asetsevate maastikuelementide määramise korral võib mõõtetulemuse jälgitavuse tõendamisel kasutada mõõtmiseks vahendit, mille puhul on tõendatult tagatud Euroopa Liidus kohalduvate tehniliste standarditega vähemalt samaväärne mõõtmiskvaliteet.

Eelnõu §-s 13 esitatakse rakendussätted.

Lõikes 1 esitatakse, et enne selle määruse jõustumist põllumassiivi kaardile kantud põllumassiivi andmete töötlemist jätkatakse selle määruse alusel ning

Lõike 2 kohaselt põllumajandusministri 10. märtsi 2015. a määruse nr 22 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi piiripunktide määramise, põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala ning põllumassiivil asetsevate maastikuelementide määramise ja korra ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise kord“ §-d 2–4, 6 ja 7 tunnistatakse kehtetuks.

Lõikes 3 sätestatakse, kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit ja üleandja ei soovi „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ alusel antavat toetust, ei anta üleandjale ega ülevõtjale „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ raames antavat toetust.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187–261), komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94), komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22), ning komisjoni rakendusmäärusest (EL) nr 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise

põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34).

4. Määruse mõjud

Määrusega viiakse ellu Euroopa Liidu õigusaktides ette nähtud tingimusi ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IAKS) raames, mis on eelkõige seotud põllumassiivide registrisse kandmisega ja selle määratlemisega, sealhulgas toetusõigusliku põllumassiivi pindala määramisega. Selleks, et taotleda ÜPP raames põllumajandustoetusi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindala- ja loomapõhisetele otsetoetustele ja maaelu arengu toetustele, peab põllumajandusmaa olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Lisaks peab olema nii põllumajandustootjale kui ka ÜPP toetusi administreerivale asutusele üheselt teada, mida käsitletakse toetusõigusliku põllumajandusmaa all, millised on maakasutustüübid ja nende tunnused ning ette nähtud tingimused. Oluline on sätestada ka põllumajandusliku majapidamise üleandmise konkreetset tingimused, et taotlejale oleks selge, mis nõuded sellega kaasnevad ning kes on õigustatud saama toetusi. 2021. aastal oli 35 majapidamise üleandmist ning 2022. aastal 19 majapidamise ülendamise teavitust.

Samuti on toetuse taotlemiseks oluline määratleda mõisted, mis on omakorda seotud maaühikutega nagu põllumassiiv ja põld, mis on aluseks ka PRIA-le põldude identifitseerimise süsteemis vastavate toimingute läbi viimiseks, näiteks põllumassiividega seotud uuendamine.

2022. aasta andmetel on Eestis ligikaudu 13 600 põllumajandustootjat, kes taotlesid pindalapõhiseid toetusi. Põllumajandustoetuste- ja põllumassiivide registris registreeritud põllumassiivide arv on ligikaudu 150 000, mida PRIA administreerib ja millele suuremas jaos taotletakse ÜPP toetusi, mida omakorda PRIA menetleb.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2023. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Strateegiakava ettevalmistuseks moodustati 2019. a 18. juunil juhtkomisjon, kuhu kuulusid valdkondade huvigruppide ning riigiasutuste esindajad. Juhtkomisjoni ülesanneteks oli kujundada Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika maaelu arengu toetuste andmist reguleerivate õigusaktide kohta ning koordineerida strateegiakava koostamist, teha ettepanekuid ja kujundada seisukoht strateegiakava kohta enne kava esitamist Vabariigi Valitsusele. Lisaks kohtusid strateegiakava ettevalmistuseks aastatel 2019–2020 valdkondlikud töögrupid. Juhtkomisjoni ja valdkondlike töögruppide materjalid on leitavad Maaeluministeriumi kodulehelt².

---

² <https://www.agri.ee/upp-strateegiakava-2023-2027-juhtkomisjon>

Maakasutusega seotud mõistete sisustamiseks ning toetusõigusliku põllumajandusmaa määratlemiseks on kaasatud erinevaid erialaeksperte nii Maaeluministeeriumi allasutustest (Põllumajandusuuringute Keskus) kui ka põllumajanduse esindusorganisatsioonidest (sh Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eestimaa Talupidajate Keskliit) ning põllumeeste ühistutest.

Eelnõu ettevalmistamise käigus on küsitud arvamust Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametilt.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, kes ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõude infosüsteemi EIS kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendamatult nõustumata jätmise kohta, seega loetakse eelnõu Rahandusministeeriumi poolt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ka Keskkonnaministeeriumile, kes kooskõlastas määruse eelnõu märkustega ning tegi ettepaneku määruse eelnõu täiendada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler